

תפילה - קיום ליקום'

פרשת ואתחנן | עלון מס' 37

כג: וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר:

ובמדרש רבה - (דברים יא) וּמַנִּין שֶׁהַתַּפִּלָּל מִשֶּׁהוּא בְּאוֹתוֹ הַסֶּרֶק חָמַשׁ מאות וחמשה עשר פְּעֻמִּים, שְׁנָאֵמַר - וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר, וְאֶתְחַנֵּן בְּגִימְטְרִיא הַכִּי הָיִי.

כו: וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לִךְ אֶל תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדָבָר הַזֶּה:

מהמתבאר כאן עולה, כי משה רבינו הפציר והתחנן וביקש מתנת חיים מהקב"ה, משום שהתאוה להיכנס לארץ ולקיים מצוותיה, עד כדי נשיאת חמש מאות וחמש עשרה תפילות, ואז הקב"ה עצר בעדו - רב לך.. אל תוסיף דבר אלי... ומשה רבינו כמבואר בחז"ל פסק מלבקש ואילו היה מבקש עוד תפילה אחת היה נענה...

ולכאורה יש להבין, באם הקב"ה הרי יודע שהוא לא יענה לתפילתו של משה, מדוע לא אמר לו את ה'רב לך' כבר בהתחלה... למה היה צריך להגיע עד לקצה 515 תפילות... ותפילה אחת לפני שהוא מצליח לבקוע את השער, ולשנות את רוע הגזירה, הקב"ה מבקש ממנו לעצור... למה לא בהתחלה... היה צריך להגיד למשה... אין סיכוי, חבל על המאמץ וההשקעה.. רב לך... עצור... אני לא מתכוון להשתכנע...

בגמרא ביבמות (דו) - א"ר יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים - וגם כאן יש להבין מהי התאוה הזו... כששאלתי השבוע ידיד מה הפשט בחז"ל - הוא ניסה להסביר שאם אבא אוהב את הקול של הילד שלנו הוא אוהב לשמוע את זה עוד ועוד... דבר זה הוא פלא ממש, וכי אני אמנע מילדי לשתות או לאכול, רק בגלל שאני אוהב לשמוע את קולו?? היתכן שזה הפשט במתאוה לתפלתן???

האמת היא, שמוכח מכמה מקומות שהיסוד של מילוי צרכי העולם הינו אך ורק דרך הקשר של תפילה, כשאדם מרגיש בצורך ומבקש אז הוא נענה - בפרשת בראשית - ה: וְכָל שֵׁיט הַשָּׂדֶה טָרֵם יִהְיֶה בְּאַרְצֵךְ וְכָל עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אִין לְעַבְדָּ אֶת הָאֱדָמָה:

ומבאר רש"י - כשנגמרה בריאת העולם בששי קודם שנברא אדם, וכל עשב השדה עדיין לא צמח, ובג' שכתוב ותוצא, לא יצאו, אלא על פתח הקרקע עמדו עד יום ששי, ולמה, כי לא המטיר, ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים:

כשהגיע האדם והבין שיש צורך לעולם הוא התפלל על כך ואז צמחו האילנות... הוי אומר - בלי תפילה אין קיום ליקום...

אם נחשב מה קורה בעולם - בשביל לקיים עולם שלם חייבים אנרגיה אדירה של תפילות, זה הדבר היחיד שיכול לתת לעולם את קיומו... ולכן הנראה לומר בזה - שהקב"ה לא מתאוה לתפילת הצדיקים סתם... אלא

כי רק ע"י תפילתו נוצר את אותו האנרגיה שיכולה להניע ולתת לעולם את צרכיו הגשמיים... אם חלילה האימהות לא היו עקרות, הם לא היו מתפללות, ומה היה מעמיד את העולם??

כמו כן אצל משה רבינו, התפילות שלו הועילו בעצם קיום התפילות, אם הקב"ה היה עוצר אותו בתפילה השנייה. היה העולם נחסר עוד 514 תפילות... מי היה יכול להשלים אותם?? וכל זה חוץ ממה שביארנו בגיליונות קודמים כי חפץ ה' הוא לא בתוצאה אלא בעצם התהליך... התפילות עצמן הם היעד הם המטרה... לא התוצאה שתצא מהם... וודאי לא מה שאנחנו חושבים שזה המטרה...

הרב פינקוס זצ"ל באחד משיחותיו הרחיב בעניין, שלפעמים אדם מתפלל על נושא ועניין ואינו נענה, והוא אינו יודע כי הקב"ה שומר את תפילותיו במחסן התפילות השמור אצל הקב"ה ליום פקודה... ויום אחד כשאדם זקוק לנס... זקוק לישועה... ואינו יודע בכלל שהוא זקוק לתפילה... או שאין סיפק בידו להתפלל... מוציא הקב"ה את התפילה מאיחסונה ומשתמש בה לאותה ישועה נזקקת, בלא שידוע האדם כי תפילותיו מהעבר פעלו היום ישועה...

גם כל אחד מאיתנו שמתפלל על דברים שהוא נזקק להם... היה הכי קל לכולנו שרק מתפללים - והופ... נענים.. רק מבקשים וכבר מקבלים ישועה... ולכולנו ידוע כי לפעמים האדם זקוק לכמויות של תפילות בכדי לזכות לישועה... וכי האם חלילה קשה לקב"ה להביא את הישועה מיידית?? האם זה מסובך לו לתת לפלוני פרנסה ולאמוני זיווג ??? לזה נחת ולהוא דירה למגורים?? עולם שלם הקב"ה מנהל וכי יש משהו מסובך?? אבל רואים מכאן - שבכדי שבסין ירדו גשמים ותצמח תבואה צריך תפילות... ובכדי שביפן תזרח השמש צריך תפילה... ובכדי שבאמריקה יהיה אוכל לאנשים גם לכלל האנושות צריך תפילה... בשביל לנהל 8 מיליארד בני אדם צריך אנרגיות אדירות של תפילות... מאיפה זה מגיע?? מהסינים?? הם מתפללים?? מהרוסים?? יש בעולם רק את כלל ישראל... מתי מעט בגויים... שתפילתם היא המעמיד של כל האנושות כולה... אין ברירה, חייבים לדאוג שהם יתפללו, אחרת זה חורבן לעולם...

ולכן יש תפילת יחידים ויש גם תפילת ציבור... אין תפילה שבה ריקם היא נענית... אבל הקב"ה ברחמיו העצומים, יודע מה הכוח של כל תפילה ועם מה ראוי וכדאי להשתמש בתפילה..., לאיזה צורך ולאילו מטרה...

ואעפ"כ - צריך ללמוד ממה רבינו עוד מסר גדול - גם אם אדם לא נענה בתפילתו, יזכור את הגמרא בברכות (לב:) א"ר חמא בר' חנינא אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'". וכמו משה, אילולא הקב"ה עצר אותו, היה נענה בתפילתו, צריך ללמוד, שאל לאדם להתיימש מהתפילה, אלא ישוב ויתפלל עוד ועוד וסופו לראות ישועות והצלחות...

שבת שלום ומבורך

מסגרת - חשבון'

ב: לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמר את מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם:

לא תוסיפו. כגון חמש פרשיות בתפילין, חמשת מינין בלולב, וחמש ציציות, וכן לא תגרעו. (רש"י)

התורה מצווה אותנו לא לשנות לא לטובה וחלילה לא לרעה... אך אם ננסה להבין, מילא לגרוע ניתן להבין למה לא אבל מה הבעיה להוסיף??? להחמיר???

בחז"ל מצינו הרבה גזירות, שחז"ל הוסיפו, למשל התורה אסרה על אכילת בשר בחלב, וחז"ל אף החמירו על אכילת עוף בחלב... וכן מצינו בחז"ל בכמה מקומות שעשו גדר, **משום לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב**, וכן **ישמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי** במקומות אלו איננו מוסיפים על מצוות התורה וכמו שרש"י אמר אני עושה 5 פתילים בציצית... או חמישה מינים בלולב... אלא אני גודר ועושה עוד מחסום... עוד גדר... בכדי שחלילה לא תיפול באותו איסור... כמו שאומרים לנזיר אל תיכנס לכרם... בכדי שלא תתפתה חלילה לשתות יין... אבל חלילה מלהוסיף במצוות ד'...

בעצם שורש העניין - כתב במנחת חינוך (מצווה תנד) - **כי האדון המצווה אותנו על התורה ברוך הוא בתכלית השלימות וכל מעשיו וכל ציווייו הם שלמים וטובים והתוספת בהם חסרון וכל שכן הגרעון זה דבר ברור הוא.**

ניתן ללמוד מכאן על חשיבות המסגרת - כשהקב"ה קובע משהו הרי זה מדויק בתכלית הדיק... זו המסגרת... ואלו גבולות הגיזרה... גם הצייר שבא לצייר, יודע כי בד הציור הינו מוגבל, וחייב להתכנס לתוככי המסגרת... ולפי זה לחשב מה גודל הציור אותו הוא מתכנן להכניס בתוככי בד הציור... המסגרת היא נותנת לאדם גבולות גיזרה בכל נושא ועניין... אדם שאינו שומר על המסגרת האפשרות שלו להחליק ולגלוש החוצה... הינם מהירים מאד... כי אין מי או מה, שיעצור בעדו...

- הלו, שלום מדבר יוחאי מהבנק מה שלומך???
- בסדר.... מה העניין???
- יש לך חריגה במסגרת חשבון...
- אוקי... מה זה עניינך זה החשבון שלי...
- סליחה אדוני אתה כנראה לא מבין... החריגה שלך היא חריגה מהמסגרת שהבנק העמיד לך... אתה לא יכול לחרוג מזה...
- אבל למה?? מה הבעיה שלך שיש לי חריגה מהחשבון???
- תראה אדוני... המסגרת זה בעצם הלוואה שהבנק מעמיד לרשותך לאור הסיכונים שיש, והמצב הכלכלי שלך... זה לא שיש לך כסף בחשבון, אתה חרגת אין לך כסף... ואתה לוקח הלוואה מהבנק.. פה אני מתערב

ואומר לך, אתה לא יכול לקחת הלוואה יותר מהמסגרת שקבענו לך...

כדוגמת מסגרת חשבון - זה לא רק מציאות אלא גם משל - כשאדם יודע מה נכנס ומה יוצא, ובתוך איזה מסגרת הוא פועל, הרי עצם קיומה, שומר עליו שלא, להגיע ליתרות חובה, שלא יוכל אח"כ לסגור אותם... כשאדם חורג ממסגרת, בעצם הוא לוקח הלוואה ממה שאין לו, הוא משתמש במה שלא אמור להיות לו, במה שלא נקצב לו... גם כשפורצים כללים במצוות, זה לא ציווי ד', זה לא מצווה מה שאתה עושה... הקב"ה לא ביקש את זה... לא תוסיפו ולא תגרעו ממנו...

המסגרת הלימודית - קובעת לנו מה הם סדרי הלימודים, מהיכן עד היכן צריך להגיע, ומה צריך להספיק... המסגרת יוצרת סדר... כשבתוך המסגרת ניתן למצוא מרחב מחיה... מרחב תמרון... אבל כל אדם יודע שלא פורצים מסגרות... בוודאי לא בשנות צעירות... כי כשפורצים אותה, המדרון הוא חלקלק...

המסגרת הקהילתית - שומרת על האדם בתחום מחייתו, שלא לעשות דברים מוזרים ומשונים... להיות מחובר לקהילה... לעשייה... לפעילות חברתית... לא להיות מוזר ושונה...

כל המושג שעות וימים וחודשים - הינם חלק ממסגרת של זמן, יחידות זמן שנמדדות בשעות, דקות, ושניות, שבתוכם יש לנו כללי התנהלות והתנהגות... האם ניתן לחיות בעולם ללא שעות ומעל הזמן?? רק בעולם האמת... לא בעולמנו אנו... יש שעות ליום ויש שעות ללילה...

מסגרת יוצרת גבול - וגבול יוצר סדר... ואצל צעירים זה גם נותן מרחב ביטחון - כי הם יודעים לתחם את האסור והמותר... זה לא אומר שהם לא מנסים למתוח את הגבול - אבל גם הם מבינים שבסוף יש גבול...

כשהתורה מצווה עליך לא להוסיף ולא לגרוע, היינו תישאר בגבולות שהתורה העמידה לך... כי מי שחושב שהוא יותר חכם ומתחיל להוסיף... באותה המידה הוא יכול גם לגרוע... וכשהבורא עולם דורש ומצווה עלינו את מצוותיו, הרי הם מושלמים בתכלית השלימות, ואם אתה מכניס את שיקול דעתך, אתה פורץ את המסגרת... אתה מייצר תורה חדשה... לא זה מה שביקשו ממך...

ברור שלחז"ל יש את הכח להוסיף גדרים ושמירה בדרך, בכדי לא להיכשל... אך להוסיף בעצם המצוות או חלילה להוריד מהם... זה אסור בתכלית... כי זה חריגה מציווי הבורא...

בספר דעת זקנים מבאר - **לא תוסיפו. עליו שאם תוסיפו תגרעו דכל המוסיף גורע שאם תעשה חמשה ציציות גרעת גם הארבעה שהרי אינם כלום מאחר שלא עשית המצוה כהלכתה וכן פרש"י חמש פרשיות שבתפילין וחמש מינין שבלולב אבל אם ישב בשמנה ימים בסוכה לא בא השמיני עם השבעה ומה שעשה עשוי:**

ולפי הביאור שלו כל המוסיף גורע - הפירוש הרבה יותר חד - כי אם הוספתו אז יוצא שלא קיימת... כי אם הציווי לעשות 4 ציציות, ועשיתי 5, זה לא שיש פה 4 ציציות פלוס אחד, יש כאן 5 ציציות, ועל זה אין ציווי מהתורה... לא קיימת מצוות ציצית...

